

MIKOTOKSINŲ POVEIKIS VIŠČIUKŲ AUGIMUI IR ATSPARUMUI

B. Bakutis, M. Keblys

Mikotoksinai yra didelė grupė cheminių stambiamolekulinių junginių, skiriamų antrinams grybelių medžiagų apykaitos produktams. Dabar žinoma apie 400 grybelių metabolitų, pasižyminčių toksiniu veikimu [6]. Europoje, kartu ir Lietuvoje, didžiausią problemą kelia trichotecenų grupės mikotoksinai ir ochratoksinai. Aflatoksinų, pasaulyje atliktų tyrinėjimų duomenimis, dažniausiai pasitaiko pašaruose, įvežtuose iš Pietų Amerikos ir Afrikos šalių. Tačiau aflatoksinai plačiai paplitę ir Europoje išaugintuose grūduose, džiovintoje žuvyje bei pupelėse [2].

Švedijos nacionalinio mitybos instituto duomenimis, apie 20 % perdirbimui skirtų grūdų buvo užteršti aflatoksinais. Tirtuose mėginiuose jų buvo 0,2-17 mg/kg [4].

Iš Vokietijos atliktų tyrimų suvestinės [1] matyti, kad iš 966 pašarų mėginių Zearalenono rasta 17,1 %, iš 824 mėginių trichotecenų rasta 4,4 %, iš 913 mėginių aflatoksino B1 rasta 2,8 %.

Ochratoksikozė – Lietuvoje praktiškai netyrinėta mikotoksikozė. Ją gali sukelti *Aspergillus* ir *Penicilium* genčių grybelių išskiriami ochratoksinai [5].

Pirmiausia ochratoksinai kenkia inkstams. Toksinis jų poveikis pasireiškia poliurija, gliukozurija. Inkstuose atsiranda histopatologinių pokyčių: nefronų nekrozė, inkstų geldelių deskvamacija. Ochratoksinas kancerogeniškai veikia ir kepenis. Pažymėtina, kad pirmiausia ima formuotis gerybiniai navikai, paskui jie supiktybėja. Nors ir pats ochratoksinas labai stiprus kancerogenas, jis dar sinergetiškai veikia su kitais kancerogenais [3].

Nustatyta, kad ochratoksinui būdingas stiprus imunosupresinis poveikis. Jis silpnina ląstelinį ir humoralinį imunitetą [4].